

[Lenger]

Jeg synes, at fru Hanne Andersen havde fat i en rigtig ting i sit indlæg, og det var, at taksterne selvfølgelig er en form for skatter. Det er også det, vi har indset, det er også det, vi mener. Det betyder for os at se, at ligesom man aldrig kunne finde på at delegerede skattefastsættelsen ud til udvalgene, bør man selvfølgelig heller ikke kunne delegerede takstfastsættelsen ud til udvalgene, fordi taksterne som sagt betyder lige så meget for mange borgere som skatterne.

Jeg synes også, fru Dagmar Mørk Jensen havde fanget pointen. Hun sagde nemlig, at det drejer sig om offentlighed, og vendte så tilbage til at tale om kommunalbestyrelsernes offentlighed, hvor vi altså med forslaget tænker på borgernes offentlighed.

Da jeg bemærkede, at fru Hanne Andersen altså ville være med til en tydeliggørelse, og da jeg bemærkede, at fru Dagmar Mørk Jensen indledningsvis erklærede sig meget enig med fru Hanne Andersen, vil jeg gerne give den markering fra vores side, at vi synes, at formålet med forslaget er opfyldt i en række kommuner, og sådan mener vi at de andre skulle have pligt til at gøre for at sikre offentlighed omkring det. I og med, at det altså i praksis har kunnet opfyldes i en række kommuner, kan vi ikke acceptere indvendingen om, at det vil føre til praktiske vanskeligheder i alle de øvrige kommuner.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg skal ikke sige meget. Jeg synes, det er halvtendentiøst, at man står her og siger, at når kommunalbestyrelserne uddelegerer fastsættelsen af taksterne til udvalg, sker det ikke i fuld offentlighed. Det er ikke rimeligt, og det er ikke rimeligt af hr. Lenger at bagatellisere den ret, ethvert medlem efter den kommunale styrelseslov har til enhver tid at kræve en sag sat på kommunalbestyrelsens dagsorden.

Det er heller ikke rimeligt her at stå og sige, at offentlighed om kommunale spørgsmål ikke skulle være et led i regeringens almindelige politik. Det er ganske simpelt demagogi at stå og sige sådan.

Naturligvis er det meget vigtigt for os alle sammen, at de beslutninger, der træffes i kommunalbestyrelserne, træffes i så stor offentlighed som muligt. Det tror jeg også jeg understregede kraftigt med de bemærkninger,

jeg lagde ind i mit indlæg om, at beslutningskompetencen meget gerne skulle lægges så langt ud i leddene som overhovedet muligt, så borgerne kan være så meget med i processen som muligt. Så det er ganske simpelt ikke rigtigt at sige det, og jeg vil gerne understrege det, fru Hanne Andersen og fru Dagmar Mørk Jensen var inde på, nemlig at ethvert medlem til enhver tid har ret til at få taget en sag op til behandling i kommunalbestyrelsen, hvis man ønsker det.

Derudover skal man være opmærksom på, som jeg sagde i mit indlæg, at delegation bliver besluttet af kommunalbestyrelsen og til enhver tid kan trækkes tilbage af kommunalbestyrelsen, hvis den ikke finder, at delegationen forvaltes på forsvarlig vis.

Lenger (VS):

Jeg bemærkede godt, at ministeren i sit første indlæg sagde, at kommunalbestyrelsen kunne trække delegationen tilbage, men som jeg også sagde, er det ikke først og fremmest en eventuel utilfredshed i kommunalbestyrelsen, vi er ude efter med dette forslag. Vi er ude efter at sikre borgerne offentlighed omkring de beslutninger, som træffes, og som er af betydning for dem.

Det er ikke nogen garanti for borgerne, at ethvert kommunalbestyrelsesmedlem efterfølgende har mulighed for at få en sag sat på dagsordenen. For det første er der ingen garanti for, at det sker. Det er faktisk meget sjældent, at kommunalbestyrelsesmedlemmer beder om at få sager om takstfastsættelse sat på dagsordenen. For det andet er det ikke en given sag, at sagen bliver realitetsbehandlet. Og endelig håber jeg da ikke, at ministeren med sit sidste indlæg vil påstå, at udvalgs møderne i kommunalbestyrelsen er offentlige. Det er de mig bekendt ikke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse

[Tredje næstformand]

mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 21:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunale valg.

Af Lenger (VS) m.fl.

(Fremsat 2/10 85).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Ja, så prøver vi én gang til. Indledningen kender man jo, men den lyder altså sådan:

Forslagets indhold er, at der ikke længere skal gælde særlige valgbarhedsbetingelser for kommunalbestyrelsesmedlemmer og amtsrådsmedlemmer. Efter forslaget vil en straf kun have den betydning, at et indvalgt medlem under selve afsoningen af en frihedsstraf ikke kan fungere som medlem.

Som jeg sagde før, er forslagets indhold dog videregående, idet man – nok utilsigtet – ikke alene ophæver reglerne i § 34 a, stk. 2, om fortabelse af valgbarhed på grund af straf, men også reglerne i § 34 a, stk. 1 og 3, om fortabelse af valgbarhed af andre grunde, f.eks. hvis man flytter fra kommunen eller man umyndiggøres.

Forslaget om en ophævelse af reglerne om fortabelse af valgbarhed på grund af straf er i sig selv vidtgående. Tilmed ønskes forslaget gennemført allerede med virkning fra de forestående kommunale valg, der som bekendt afholdes om 4 uger. Det må være ret indlysende, at en så principiel ændring af selve valgbarhedsbetingelserne i den kommunale valglov ikke kan gennemføres med så kort frist. Desuden sidder der netop i indenrigsministeriet et udvalg, som har til opgave at revidere valglovene.

Spørgsmålet om straffes betydning for valgbarhed er klart et spørgsmål, der egner sig til at blive overvejet i valglovsudvalget, hvori også de kommunale organisationer samt Københavns og Frederiksberg kommuner er repræsenteret. Der er behov for en grundig og nuanceret udredning af alle aspekter af spørgsmålet, og der er mange

aspekter, også flere end dem, der fremgår af forslaget.

Forslaget giver mig imidlertid anledning til nogle principielle bemærkninger om valgbarhed og straf. Først og fremmest kan man naturligvis spørge, om straf overhovedet bør medføre tab af valgbarhed. Man kunne hævde, at når straffen er udstået, bør den også have mistet sin betydning og ikke kunne gøres gældende over for et nyvalgt medlem. Det mener jeg nu ikke.

Efter grundloven kan en straf medføre, at man ikke er valgbar til folketinget, og den samme betydning må en straf have for valgbarhed til kommunale råd. Det er vanskeligt at se nogen begrundelse for, at der på dette punkt skulle gælde forskellige regler for de kommunale råd og for folketinget.

Når jeg mener det, kan man spørge, om ikke vælgerne fuldt og helt er i stand til at foretage denne bedømmelse af de opstillede kandidater. Det er jeg personlig ikke i tvivl om, men det forudsætter selvsagt et kendskab til, om kandidaten er straffet eller ej.

Efter de gældende regler kan medlemmerne af den nyvalgte kommunalbestyrelse komme med indsigelse om, at et medlem ikke er valgbart på grund af straf. Hvis blot ét medlem kommer med en sådan indsigelse, skal spørgsmålet i dag forelægges for valgbarhedsnævnet.

Efter min opfattelse er den ordning ikke særlig rimelig. Der bør nok stilles større krav til indsigelsens vægt. Under alle omstændigheder bør den komme fra flere medlemmer. Herved ville man også undgå, at en indsigelse eventuelt kan have baggrund i et personligt modsætningsforhold.

En sådan ordning ville dog ikke løse det problem, at der fra kommune til kommune kan være stor forskel på, om der kommer indsigelser. En lille straf kan i én kommune fremkalde indsigelser, som en stor straf ikke fremkalder i en anden kommune.

For at råde bod på denne ulighed kunne man overveje at indføre et system med indberetning til valgbarhedsnævnet af alle straffe, der ikke er forældede, dvs. hvor der ikke er forløbet 3 år eller ved straffe over 6 måneders fængsel 5 år. Eventuelt kunne man undtage mindre forseelser.

En sådan automatisk ordning ville have den fordel, at man undgår den nuværende afhængighed af en indsigelse, som politisk

[Indenrigsministeren]

godt kan misbruges. Samtidig opnår man tilfældighed, der kan være i systemet i dag.

I den forbindelse vil jeg godt understrege, at det er ganske få indsigelser, der fremkommer i forbindelse med nyvalg. Ved det sidste kommunalvalg kom der ikke en eneste indsigelse. Ved det forrige valg, i 1978, var der 3 indsigelser, men valgbarhedsnævnet fandt alle 3 medlemmer valgbare.

En ting er, at vælgerne kan vurdere kandidaterne ved valget. Noget andet er, at i valgperiodens løb er vælgerne jo afskåret fra at reagere på eventuelle straffe, som overgår medlemmerne. Det er her, valgbarhedsnævnet har sin særlige rolle. Nævnet afgør, om et medlem er blevet straffet for en handling, der i almindeligt omdømme, som det hedder, må anses for så belastende, at han eller hun bør miste sin valgbarhed og dermed udtræde af det kommunale råd.

De vandelskrav, der gælder for medlemmerne af de kommunale råd, er de samme som dem, der efter grundloven gælder for medlemmerne her i tinget. Det er altså samme kriterier, der gælder, og det finder jeg rigtigt.

Jeg tror i øvrigt ikke, at de kommunale råds medlemmer vil være enige i, at der ikke for deres vedkommende bør gælde tilsvarende krav.

I valgbarhedssager gælder det gode princip, at man vurderes af sine egne. Det gælder her i tinget, og på det kommunale område er det gennemført ved, at 4 ud af valgbarhedsnævnets 6 medlemmer er kommunale repræsentanter.

Som noget særligt for det kommunale område gælder der forældelsesregler, der sikrer de nyvalgte mod at få fremdraget ældre forseelser. Ved bødestrafte regnes fristen fra den endelige dom eller administrative afgørelse, og ved frihedsstraffe regnes fristen fra straffens udståelse.

Det er nok værd at overveje, om ikke disse frister mere rimeligt skulle regnes fra gerningstidspunktet, da det jo dog må være forseelsen og ikke straffen, der er det afgørende. Undertiden kan det være svært at fastslå en bestemt dato for en forseelse. Desuden kan mange sager, ikke mindst skattesager, være lang tid undervejs. Hvis de nuværende frister blev beregnet i forhold til gerningstidspunktet, ville en del forseelser være forældede, før

der overhovedet foreligger en endelig afgørelse i straffesagen.

Ved frihedsstraffe kunne man dog som det mindre regne fristen fra domstidspunktet i stedet for først at regne den fra afsoningstidspunktet.

Der er altså en hel række spørgsmål, som nøjere skal overvejes.

Til sidst vil jeg godt sige, at det er misvisende, når man taler om krav til værdighed. Der er ret beset tale om krav til indehaverne af offentlige hverv om, at de ikke må kunne kritiseres for selv at tilsidesætte den lovgivning, som de selv enten har vedtaget eller skal forvalte over for borgerne.

Som det fremgår af mine bemærkninger, mener jeg, at der er grund til nærmere at få belyst og vurderet hele spørgsmålet om fortabelse af valgbarhed på grund af straf.

Der er nogle ting, vi gerne vil være med til at se på. Valglovsudvalget afslutter inden for et halvt års tid sin gennemgang af folketingsvalgloven og skal derefter fortsætte med den kommunale valglov. Derfor vil det være helt naturligt at bede udvalget særlig tage dette spørgsmål op til overvejelse, sådan at fornødne ændringer i reglerne om valgbarhed kan blive gennemført i god tid inden næste kommunalvalg.

Jeg kan ikke gå ind for forslaget, som det ligger her, men vil af de grunde, jeg har nævnt, anbefale, at spørgsmålet tages op i valglovsudvalget.

Taanquist (S):

Ja, nu har jeg forstået, hvad indenrigsministeren mener i sin indledning. Det hjælper at få tingene gentaget.

Vi kan ikke i den socialdemokratiske gruppe gå ind for lovforslaget, som det foreligger her. Vi mener, at borgerne må have sikkerhed for, at de mennesker, der vælges til de folkevalgte råd, selv overholder de love, som alle andre skal overholde, og at de er i besiddelse af ansvarsbevidsthed.

Vi mener dog ikke, at man kan forfølge en person hele livet igennem, blot fordi vedkommende én gang har foretaget en handling, der i offentligt omdømme gør ham uværdig til at bestride en folkevalgt post.

Når man sætter grænser, som man har gjort det her ved udelukkelse i henholdsvis 3 og 5 år, afhængigt af, hvor hård straffen har været, kommer man uvægerlig ud for tilfæl-

[Taanquist]

de, der kan virke besynderlige eller tilfældige, som det også er fremdraget i bemærkningerne til dette lovforslag. Dette skal dog ses i lyset af, at tidsrummene, de 3 og 5 år, er sat meget lavt.

Vi vil dog gerne være med til at rette op på nogle af de tilfældigheder, der er nævnt i forslaget, også det forhold, at det kan være tilfældigt, om en sag bliver indbragt for valgbarhedsnævnet eller ej. Man kunne f.eks. tænke sig, at det blev borgmesterens pligt i alle tilfælde at indbringe sådanne sager for valgbarhedsnævnet. Vi vil dog som nævnt ikke være med til at slække på de nuværende betingelser, og vi vil slet ikke være med til at bane vejen for, at disse lovovertredere umiddelbart kan beholde deres pladser i de folkevalgte råd.

Til slut vil jeg sige, at vi under ingen omstændigheder ønsker, at der skal gælde mildere regler for medlemmer af folketinget end for medlemmer af andre folkevalgte råd. Vi er vidende om, at valgbarhedsnævnet tilstræber ensartethed, og vi mener, at det også har været tilfældet i de seneste år.

Karen Højte Jensen (KF):

Efter VS' forslag skal det ikke være muligt at fortabe valgbarhed til kommunale råd på grund af straf, og man henviser i øvrigt til, at det alene er vælgerne, der skal tage stilling til en kandidats valgbarhed, og det kan vælgerne gøre på valgdagen. Dertil er at føje: hvad gør vælgerne så midt i valgperioden? Der har vælgerne ingen mulighed for at tage stilling til eventuelle straffe.

Efter grundloven kan straf medføre, at en borger ikke er valgbar til folketinget. En lignende regel må eksistere også for folkevalgte til kommunalbestyrelser og amtsråd. Jeg mener, det er vigtigt, at der ikke kan sættes spørgsmålstegn ved, om politikere personlig overholder landets love. På det kommunale område eksisterer der forældelsesregler, hvilket jeg finder rigtigt.

Derimod synes jeg, at der er god grund til, som nævnt af den socialdemokratiske ordfører – det blev også nævnt af ministeren – at overveje det forhold, at et enkelt medlem af en kommunalbestyrelse kan gøre indsigelse om, at et medlem ikke er valgbart på grund af straf. Indsigelsen skal forelægges for valgbarhedsnævnet. Jeg finder, at denne regel er

for tilfældig og for vilkårlig, og reglen kan bruges politisk og kan altså også misbruges. Jeg mener, det er nødvendigt at finde fastere kriterier i dette forhold.

Ministeren nævnede, at der er nedsat et valglovsudvalg under indenrigsministeriet, og heri er de kommunale organisationer repræsenteret. Netop det forhold, jeg har nævnt, vil det være rimeligt at tage op til vurdering i dette udvalg, i det hele taget spørgsmålet om valgbarhed.

Må jeg til slut sige, at det er lidt urealistisk af VS at komme med et forslag, som man forventer skal træde i kraft her om ganske få uger. VS havde vel ikke regnet med, at dette kunne ske.

Svend Heiselberg (V):

I øjeblikket sidder et udvalg, som har til opgave at revidere valglovene, og ud fra enhver saglig betragtning må det være rimeligt, at tanker om en revision af de gældende regler gøres til genstand for en nøjere analyse her, forinden vi tager endelig stilling i folketinget.

Jeg siger ikke dette for at bebrejde forslagsstillerne, at de er fremkommet med dette lovforslag, men for at understrege, at eventuelle ændringer i valglovene efter venstres opfattelse ikke med rimelighed vil kunne gennemføres på denne side af det forestående kommunevalg.

Jeg vil ligesom ministeren understrege, at der er en række tekniske uklarheder i VS' forslag, uklarheder, som umiddelbart får nogle utilsigtede konsekvenser, men det kan vi jo se nærmere på i udvalget.

Hvad angår det principielle, nemlig om straf overhovedet bør medføre tab af valgbarhed, skal jeg som følge af det, jeg allerede har sagt, afstå fra at tage konkret stilling hertil. Jeg mener, at sagen fortjener en grundig overvejelse i udvalget, herunder først og fremmest en grundig teknisk vurdering i valglovsudvalget, men som sagt ønsker venstre ikke at medvirke til så omfattende ændringer af valgloven så kort tid før kommunevalget.

Birthe Nielsen (SF):

Det er da glædeligt, at ministeren kan se de urimeligheder og vilkårligheder, som netop dette lovforslag fra VS peger på. Vi har i

[Birthe Nielsen]

SF den holdning, at når en straf er udstået, som der også står i lovforslaget, må tavlen være vasket ren, man skal ikke straffes to gange. Vi mener desuden også, at det er vælgerne, der skal afgøre, hvem de ønsker at lade sig repræsentere af i folkevalgte organer.

Hvad angår nogle af de vilkårligheder, er det jo også nævnt her, at man kan vente 10 år, før man kan blive valgbar, afhængigt af, hvornår man afsøner straffen. Det fremgår også af et bilag fra indenrigsministeren, at der i en 10-årig periode ud af 155 sager faktisk kun er 38 personer, der har fortabt valgbarheden, og 15 personer er blevet udelukket af nævnet som følge af andre medlemmers indsigelse om manglende valgbarhed. Det betyder i virkeligheden, at det nævnt alligevel har så lidt at lave, at man kan spørge, om det egentlig er det værd, at de bruger så megen tid og så mange kræfter over en 10-årig periode, når det dog viser sig, at folk egentlig meget pænt lever op til netop det, de bliver valgt til. Derfor synes vi i SF egentlig, at valgbarhedsnævnet er overflødigt.

Vi synes også, at den faktiske karantænetid er for lang. Der går jo megen tid med efterforskning, retssag og ventetid før afsøning, og det medfører, at udståelsesdatoen, eftergivelsesdatoen eller bortfaldelsesdatoen falder tilfældigt i forhold til valgdagen, og det vil sige, som VS meget rigtigt peger på, at f.eks. en person, der har afsluttet sin afsøning den 18. november, kan være valgbar, men en person, som har afsluttet sin afsøning den 20. november efter en dom på ubetinget fængsel over 6 måneder, må afvente valgbarhedsnævnets eventuelle stilling nogle måneder ind i valgperioden, indtil de tre måneder er gået, hvor man kan gøre indsigelse, hvis han bliver valgt til kommunalbestyrelsen den 19. november.

Vi er enige med VS i, at det er en tillægsstraf, og at der knytter sig betænkeligheder til det, og ud fra det, jeg nu har oplyst om, hvor få sager det i virkeligheden drejer sig om, og at folk, som opstiller til disse kommunalvalg, i virkeligheden er lovydige borgere, og at det i øvrigt også er lidt tilfældigt, hvem der bliver indklaget for nævnet, fordi mange kommunalbestyrelser jo ikke gør det, kan SF støtte VS' forslag.

Dagmar Mørk Jensen (RV):

Spørgsmålet om valgbarhed kan netop ses ud fra mange synsvinkler, og der kan opstå nogle besynderlige tilfælde, men man må gå ud fra, at de eksisterende regler er bygget på en afvejning af de synspunkter, der har været fremme.

Imidlertid omtalte ministeren, at der kunne være behov for ændringer i betingelserne for, hvem der kan gøre indsigelse, eller hvor mange der skal til, og det formoder jeg man kan se på i udvalget.

Derimod kan det radikale venstre ikke støtte den ændring, der foreslås i dette forslag.

Kirsten Wind Rasmussen (CD):

CD er enig med VS i mange af de grundsynspunkter, der fremstilles i lovforslag nr. L 21. Det er ikke en rar tanke, at folkevalgte kan smide andre folkevalgte ud.

Efter CDs opfattelse bør en sådan afgørelse ligge hos vælgerne. Ønsker vælgerne en tidligere straffet person valgt, er det betænkeligt, at andre valgte hindrer det. Praksis har hidtil været en anden, også på folketingsplan. Sidst så vi det i Glistrupsagen, men vi kunne vel også i den sag konstatere, at det i højere grad var hvert enkelt folketingsmedlems personlige vurdering af den pågældende sag, der var afgørende, end det var fastlagte partikrav.

Der skal således ikke være tvivl om CDs principielle holdning til VS-forslaget. Den vilkårlighed, som er skildret af VS, er også kedelig. Man kan være enig eller uenig i det førnævnte princip, men ingen kan vel være tilhænger af en så stor forskellighed, som der er mulighed for i dag.

Man kan måske her sondre mellem to forskellige situationer. I den første, hvor det er nyvalgte kommunalbestyrelser, må vælgernes dom være den afgørende. I den anden situation, hvor straffen kommer efter valget, således at vælgerne ikke har mulighed for at tage stilling, bør der være en automatik, således at straftildeling automatisk fører til en vurdering i valgbarhedsnævnet. En helt tredje situation kunne selvfølgelig være den, at et nyvalgt kommunalbestyrelsesmedlem har forholdt sine vælgere oplysninger om en straf. Men her har CD så stor tiltro til pressen og offentlighedens kontrol med de opstillede, at

[Kirsten Wind Rasmussen]

vi ikke tror, at man kan slippe upåagtet igen- nem med en væsentlig straf som ballast.

VS nævner en lang række andre praktiske problemer i forslaget. CD finder f.eks. tan- ken om en forhåndsvurdering rimelig, hvis man fastholder ønsket om vurdering af nye kommunalbestyrelser. Vi kan godt se, at princippet måske strider mod den måde, domstole ellers har fungeret på, men der er noget tiltalende i, at mennesker kan få kon- sekvenserne vurderet, inden de træffer en afgørelse. Sandsynligvis kan man på den måde undgå en række menneskelige tragedier, der kunne blive følgen af en udsmidning af en kommunalbestyrelse.

Vi er også enige med VS i, at der ikke skal være tillægsstraf for denne specielle gruppe af medborgere. Frasen »tavlen er visket ren« bør også gælde her. Egentlig kan man nok frygte, at rygter om, at folkevalgte sidder og smider hinanden ud, skader vort folkestyre langt mere end det, at nogle straffede perso- ner skulle deltage i folkevalgtes arbejde.

CD håber, at valglovsudvalget vil tage alvorligt fat på disse spørgsmål, og vi vil følge sagen nøje fremover.

Steffensen (KrF):

VS skal ikke have utak for, at de rører ved nogle af de problemer, som dette lovforslag trækker frem, og alle ordførere har jo også været enige i, at der er problemer, som man bør se nærmere på. Det mener kristeligt fol- keparti også, men som ministeren så rigtigt sagde, er valglovsudvalget jo færdigt med sit arbejde, når det drejer sig om folketingsvalg- loven, om et halvt års tid, og derefter er det tanken, forstod vi på ministeren, at man skulle gå i gang med kommunalvalgloven. Det er vores opfattelse, at de alvorlige pro- blemer, som er rejst i dette forslag, selvfølge- lig bør indgå i et sådant udvalgs vurdering, inden man kan tage stilling til det.

Derfor er vi meget tilfredse med, at mini- steren lover, at hun vil sørge for, at disse problemer bliver taget op af udvalget; så er der god tid til at få set på dem og taget stil- ling til dem, inden det, man nu kan blive enige om, skal træde i kraft, ikke til det kom- munalvalg, der forestår i dette efterår, men måske det næste.

Poulsaard (FP):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til VS for dette lovforslag. Det burde vi selvfølgelig have fremsat, for vi kan nok blive enige om, at det er Glistrupsagen, der danner baggrun- den for det – den er i hvert fald nævnt i lov- forslaget.

Når det er sagt, vil jeg lige skynde mig at rette en tak til CDs ordfører, fru Kirsten Wind Rasmussen. Det var en helt anden to- ne, der lød fra CD nu, end da vi behandlede Glistrupsagen, for dengang hørte vi ikke de positive tilkendegivelser, men det er jo bedre, der er én, der omvender sig, eller hvad det nu er, man siger, så i hvert fald tak for det.

Man rører ved noget centralt her, hvis vi nu holder os til Glistrupsagen. Glistrup var blevet valgt ind i folketinget med et stort an- tal stemmer, og alle de mennesker, der stem- te på Glistrup, vidste, hvad manden havde gjort. Da Glistrup havde udstået sin straf, var hans retmæssige plads selvfølgelig her i folketinget, da han var valgt ind af vælgerne, og det var ikke nogle politiske modstandere, der skulle afgøre det. Sådant nogle ting synes jeg nok det er værd at nævne, når vi skal behandle dette lovforslag. Det samme kan ske ude i kommunerne. I Ålborg får vi må- ske en mand ind; hvem skal så afgøre hans valgbarhed, er det hans politiske modstande- re? Den slags er fuldstændig urimeligt. Hvis man ikke kan tilslutte sig dette forslag, ned- vurderer man de vælgerforeninger, vi har. De, der opstiller mennesker, uanset om det er til kommunevalg, amtsrådsvalg eller folke- tingsvalg, vil nok se deres kandidater lidt an, og hvis det er en mand eller en kvinde, der har udstået en straf, som måske i almindeligt omdømme ikke er så belastende, så synes vi i hvert fald ikke, det er andre, der skal kunne sige: nej, vedkommende vil vi ikke have i vor pæne forsamling.

Vi siger tak til VS for, at de kom med det- te lovforslag, og vi vil selvfølgelig støtte det hele vejen igennem.

Lenger (VS):

Jeg vil gerne starte med at sige tak til SF og fremskridtspartiet og også centrum-demo- kraterne for deres meget positive holdning til dette forslag, men jeg er jo i det hele taget i den situation, at det er regeringspartierne, som ud over SF har haft det bedste blik for de problemstillinger, som omhandles i forsla-

[Lønger]

get. Det er ikke socialdemokratiet, og det er ikke det radikale venstre, som har åbenbart nogen større progressiv holdning her. Ud over os selv er det SF og regeringspartierne. Det synes jeg er en ganske underlig, men måske også nogle gange lærerig situation.

Jeg vil især sige tak til indenrigsministeren, fordi hun vil arbejde videre med problemstillingerne – man lærer jo at blive glad for lidt herinde – og alene det er jo trods alt mere, end vi mange gange opnår, når vi fremsætter forslag.

Forslaget vedrører jo ikke så mange mennesker, heldigvis, men til gengæld mener vi, det er et yderst principielt forslag, fordi det vedrører en af de mest grundlæggende demokratiske rettigheder, nemlig retten til at fremføre sine synspunkter og få dem vurderet gennem en demokratisk valghandling. Vi har den grundholdning, at afgørelsen af kommunalbestyrelsesmedlemmers og folketingsmedlemmers værdighed eller mangel på samme må være vælgernes sag. Heri er desværre kun et mindretal enig. Som vi kan forstå på en række af de bemærkninger, der er faldet her, er der enighed om, at den slags regler, hvis vi skal have dem, i det mindste ikke må være tilfældige, og det er det, vi specielt har påpeget i bemærkningerne.

Jeg vil ikke stå og læse bemærkningerne op, men jeg vil gerne trække et par ting frem. Vi tænker på det tilfælde, hvor et tidligere straffet kommunalbestyrelsesmedlem godt kan blive medlem af én kommunalbestyrelse, men ikke nødvendigvis af en anden, og det afgøres af, om et andet kommunalbestyrelsesmedlem rejser sagen eller ej. Vi kan komme i den situation, at der i X kommune godt kan sidde en tidligere straffet person, men at en tidligere straffet ikke kan sidde i nabokommunen, Y kommune, selv om han er dømt for præcis den samme lovovertrædelse. Det finder vi er stødende for retsbevidstheden, og jeg er glad for, at indenrigsministeren meget klart tog afstand fra den regel.

Det fjerner selvfølgelig kun én tilfældighed, men der er flere. En anden er, at et menneske, som har udstået en straf, ikke på forhånd kan få vurderet udfaldet af en eventuel senere valgbarhedssag, ja, end ikke kan få at vide, om nogen vil kræve hans sag indbragt for valgbarhedsnævnet. Han ved ikke, om han er købt eller solgt, og han ved altså

heller ikke, om han skal igennem den ydmygelse, det er offentligt at blive smidt ud af en kommunalbestyrelse, efter at han er valgt, efter at han har været med til at stemme om, hvem der skal være borgmester, og måske efter at han allerede er i gang med arbejdet. Jeg er meget glad for, at centrum-demokraterne så klart kunne se den problemstilling, der ligger heri.

Et tredje problem er, at den periode, der går, før et menneske ubetinget har genvundet sin valgbarhed, regnes fra udståelsesdatoen, eftergivelsesdatoen eller bortfaldsdatoen med 3 eller 5 år, alt efter om man har fået en straf, der er under eller over 6 måneders fængsel. Med andre ord knytter tabet af værdighed sig til straffen og ikke til forbrydelsen, hvilket den burde gøre, hvis der skulle være en smule mening i galskaben, og jeg synes, det var meget rart at konstatere, at indenrigsministeren også havde et blik for det problem i dag.

Tilfældigheden understreges yderligere af, at det kan være fuldstændig vilkårligt, hvor lang tid der er gået forud med efterforskning, retssag og ventetid på at komme ind og afsone, og det kan føre til, at man simpelt hen undlader at anke en dom, som man har fået, hvad folk ellers har en ret til at gøre. Uden at jeg i øvrigt skal gå ind i Marius Andersens sag, mener vi faktisk, der er al mulig grund til at tro, at Marius Andersen, der selv erklærede sig uskyldig, ville have anket sin dom, hvis det ikke havde bragt ham i karambolage med 3 års grænsen for et eventuelt genvalg til kommunalbestyrelsen i Ålborg. Det betød med andre ord, at han blev begrænset i nogle af sine retsgarantier.

Hvis der skal være mening i det princip, som ellers er en del af det, vi godt kan kalde for befolkningens retsbevidsthed, altså at tavlen er vasket ren, når straffen er udstået, så nytter det ikke at komme bagefter med yderligere sanktioner, såkaldte tillægsstraffe, og i særdeleshed er det uheldigt, at der er så store tilfældigheder og vilkårligheder i praksis.

Vi er meget åbne over for en helt tredje udformning af disse regler, der hverken er reglerne, som de ser ud i dag, eller de regler, vi har foreslået i vores forslag, hvis de mindsker eller fjerner vilkårlighederne i administrationen af denne grundlæggende demokratiske rettighed.

[Lønger]

Vi har ikke haft forestillingsevne til at lade andre steder end ved formuleringen af dette forslag, men hvis andre har gode ideer, der kan løse de problemer, vi rejser, er vi selvfølgelig positive over for det, og vi stiller i den forbindelse ikke krav om, at man skal følge vores principielle modstand mod enhver underkendelse af vælgernes dom. Andre forbedringer kan også gøre det.

Jeg bed mærke i, at indenrigsministeren henviste til grundloven. Hun sagde, at en straf efter grundloven kan medføre, at man ikke er valgbar til folketinget og til de kommunale råd. Det bemærkede vi også i februar 1984, da folketinget skulle tage stilling til en konkret sag, men der står jo altså ikke i grundloven, at en straf skal medføre underkendelse af et valg.

Ministeren lagde også stor vægt på, at kommunalbestyrelsen nok vil have regler, der sikrer, at der stilles de samme krav til kommunalbestyrelsesmedlemmernes som til folketingsmedlemmernes vandel, og det tror jeg da også kommunalbestyrelsesmedlemmerne ønsker, men jeg tror ikke, at nogen kommunalbestyrelsesmedlemmer vil stille sig op og forsvare, endsige stille krav om, tilfældigheder og vilkårligheder.

I øvrigt synes jeg, at fru Karen Højte Jensen stillede et ganske godt spørgsmål, der rækker langt ud over denne debat. Fru Karen Højte Jensen spurgte: hvad gør vælgerne egentlig i valgperioden? Det synes jeg er et utrolig godt spørgsmål. Ja, de hænger jo på dem, de har valgt, og det gør de efter de nuværende regler, og det gør de, hvad enten vedkommende er straffet eller ej. Der er en lille mulighed med de nuværende regler for at slippe af med en person, der bliver straffet, men der kan jo være så mange andre grunde til, at man gerne vil slippe af med den, man har valgt, og det er der altså heller ikke noget at gøre ved. Det er et godt spørgsmål, som jeg egentlig nok synes der kunne være grund til at overveje noget mere.

Til slut vil jeg sige, at jeg nok er mest skuffet over det radikale venstres stilling til forslaget, og det er jeg, fordi det radikale venstre har en meget stærkt progressiv profil i den kriminalpolitiske debat. Det radikale venstre er imod tillægsstraffe, det radikale venstre er imod, at man hæmmer resocialiseringsbestræbelser over for tidligere straffede. Det radikale venstre er imod, at man vanske-

liggør deres tilbagevenden til en normal funktion i samfundet, og på den baggrund er jeg især skuffet over det radikale venstres holdning i dag, mens jeg omvendt må sige, at jeg er positivt overrasket over regeringspartierne.

På den baggrund vil jeg konkludere, at vi er rimeligt tilfredse med førstebehandlingen af forslaget, for vi er ikke forvænte med, når vi kommer med forslag, at alle partierne klapper i deres små hænder og siger: det var godt, VS, det vedtager vi straks. Vi er vant til, at vi skal arbejde med tingene i flere år, før vi får noget gennemført, og det vil vi også gøre med den problemstilling, vi har rejst her.

(Kort bemærkning).

Birthe Nielsen (SF):

Jeg vil gerne knytte en enkelt kommentar til tilfældighederne, og det, jeg siger nu, behøver ikke at være en tænkt situation.

Et medlem kan opstille til både amtsråd og kommunalbestyrelse. Man kan godt forestille sig, at vedkommende bliver indbragt for valgbarhedsnævnet det ene sted, men ikke det andet sted, således at han kan sidde i amtsrådet, men måske ikke i den kommune, han er valgt i, eller omvendt. Det viser bare lidt om, hvor tilfældig loven er.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Første behandling af lovforslag nr. L 25:

Forslag til lov om ændring af lov om lands- og regionplanlægning, lov om regionplanlægning i hovedstadsområdet, lov om kommune-